

NORSK IMPLEMENTERINGSPLAN FOR

STOCKHOLM-KONVENSJONEN

OM

PERSISTENTE ORGANISKE MILJØGIFTER (POPs)

Norwegian Implementation Plan for the

Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants (POPs)

(With Executive Summary in English)

Nasjonal implementeringsplan for Stockholm-konvensjonen er utarbeidet av Statens forurensningstilsyn og Mattilsynet, ansvarlige myndigheter for arbeidet med henholdsvis kjemikalier og plantevernmidler.

Planen er godkjent av Miljøverndepartementet.

Innhold/Contents

Executive Summary in English.....	4
1. INNLEDNING.....	9
1.1 Bakgrunn.....	9
1.2 Hva er POPs?.....	9
1.3 Hvorfor er POPs et globalt problem?.....	9
1.4 Kort om Stockholm-konvensjonen	10
2 NORGE OG POPS	12
2.1 Geografisk beliggenhet	12
2.2 Hvorfor en global avtale er viktig for Norge	12
2.3 Norsk miljøpolitikk.....	12
2.4 Nasjonal organisering av arbeidet med POPs.....	12
2.5 Nasjonal policy for kjemikalier og plantevernmidler	12
2.6 Basislovverk for gjennomføring av Stockholm-konvensjonen.....	13
2.7 Internasjonale avtaler	14
3 HVORDAN OPPFYLLER NORGE KRAVENE I STOCKHOLM-KONVENSJONEN – GJENNOMFØRTE OG PLANLAGTE TILTAK.....	15
3.1 Artikkel 3: Tiltak for å redusere og eliminere utslipp fra produksjon og bruk av stoffer listet i Annex A og B.	15
3.2 Artikkel 4: Register for spesifikke unntak	17
3.3 Artikkel 5: Tiltak for å redusere eller eliminere utslipp fra utilsiktet produksjon av stoffer angitt i konvensjonens Annex C (polyklorete dioksiner (PCDD), furaner (PCDF), HCB OG PCB).....	18
3.4 Artikkel 6: Tiltak for å redusere og eliminere utslipp fra lagre og avfall.....	20
3.5 Artikkel 8: Oppføring av stoffer i konvensjonens Annex A, B og C.....	24
3.6 Artikkel 9: Informasjonsutveksling	24
3.7 Artikkel 10: Informasjon til publikum,	25
3.8 Artikkel 11: Forskning, utvikling og overvåking.....	26
3.9 Artikkel 12: Teknisk bistand.....	27
3.10 Artikkel 13: Finansielle resurser og mekanismer	28
3.11 Artikkel 15: Rapportering	28
3.12 Artikkel 16 Effektivitetsevaluering.....	29

Executive Summary in English

Persistent organic pollutants (POPs) are organic compounds that resist degradation in the environment, have the ability to accumulate in living organisms and have harmful effects on health and the environment. Such substances, once they are released into the environment, remain there for a long period of time and they can be transported over long distances via air and water currents and migratory species. POPs also have the ability to accumulate in fatty tissues of living organisms, and are found at higher concentrations at higher trophic levels in the food chain. With exposure via the food chain POPs are passed on from mother to child.

To day POPs are spread all over the world and are found in environment and biota in areas where they never have been used. Through the dominating pattern of atmospheric and ocean currents on the northern hemisphere POPs released at lower latitudes are transported to the north and deposited there. High levels of POPs are found in humans and animals in the Arctic. Due to the trans-boundary movement of POPs released into the environment global actions are necessary to address the problem.

The Stockholm Convention on POPs is a global agreement which objective is to protect humans and the environment from the exposure to POPs. The Convention entered into force on 17 May 2004. Norway ratified 11 July 2002, and by March 2006 120 countries had ratified the Convention.

The convention commits governments to take actions against 12 POPs/ groups of POPs, i.e. aldrin, chlordane, DDT, dieldrin, endrin, heptachlor, mirex, toxaphene, polychlorinated biphenyls (PCBs), dioxins and furans (PCDD/PCDF) and hexachlorobenzene (HCB). Parties to the convention shall implement:

- measures to reduce or eliminate releases of intentional produced POPs
- measures to reduce or eliminate releases of unintentional produced POPs
- measures to reduce or eliminate releases of POPs from stockpiles and wastes
- develop and implement a national implementation plan for these measures
- Other measures:
 - o measures to prevent the production and use of new POPs
 - o research and development, monitoring, provision of information to the public and education on POPs etc.
 - o technical and financial assistance

The convention also has a mechanism for listing additional substances in the agreement.

Parties may register for specific exemptions.

Article 7 of the Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants requires each Party to develop a National Implementation Plan (NIP) where information on how that party will address/has addressed its obligations under the Convention is described. The NIP shall be submitted to the Conference of the Parties within two years of the date on which the Convention entered into force for that party. In addition, article 5 of the Stockholm Convention requires each

party to develop a plan designed to reduce or eliminate releases from unintentional production of persistent organic pollutants and subsequently implement it as a part of its implementation plan specified in article 7.

The national implementation plan (NIP)

The Norwegian NIP gives an overview of national policy on hazardous chemicals and a description of how the obligations under the different articles of the Stockholm convention are fulfilled as well as a description of further planned activities related to elimination and minimisation of POPs releases.

National chemicals policy

Emissions of hazardous chemicals is one of the most serious threat to health and the environment that we face to-day, and strategic overall objective for the Norwegian national policy on chemicals have been established as follows: Emissions and use of hazardous chemicals shall not cause injury to health or damage the productivity of the natural environment and its capacity for self-renewal. Concentrations of the most hazardous chemicals in the environment shall be reduced towards background values for naturally occurring substances and close to zero concentrations for man-made synthetic substances. The long term objective is operationalized through several targets for the shorter terms.

An important target for the most hazardous chemicals is that emissions and use of substances that pose a serious threat to health or the environment shall be continuously reduced with a view to eliminating them by the year 2020. Also in 1997, a priority list of chemicals was established and national target was to eliminate or substantially reduce emissions of substances on the list by 2000, 2005 and 2010 respectively. The list has been updated several times. To assure that new knowledge on dangerous substances is taken on board as soon as it becomes available a set of criteria is established. Chemicals that fulfil those criteria are included in the objective of substantial reduction of emissions by the year 2010. When developing those criteria the screening criteria included in the Stockholm convention were taken into account. However, the national criteria are more stringent and cover more substances than those identified by use of the screening criteria under the convention.

Further, the precautionary principle is an important part of the Norwegian chemicals policy, and the authorities can introduce regulations or restrictions to deal with particular chemicals if there are strong indications of the potential of hazardous effects to human health and the environment.

From 1st January 2000, a requirement to apply the substitution principle was introduced in Norwegian legislation. This means that all enterprises must evaluate their use of chemicals and replace them with alternatives posing less risk, if available, provided that this does not lead to unreasonable costs or inconvenience.

For pesticides a system of approval has been established since 1964. Pesticides that are denied approval are considered as banned. The principle of substitution is included in the system of approval for pesticides as well. From 1st January 2004 a system of approval of biocides and biocidal products entered into force.

Situated in the far north of Europe, Norway receives a significant amount of POPs through long range transport. It is vital for human health and the environment, both nationally and globally, to

establish effective international agreements to regulate substances hazardous to health and the environment, and work in different international forums is therefore given high priority by Norwegian authorities.

Status regarding substances covered by the Stockholm Convention

a) Intentionally produced substances

None of the 8 pesticides listed in Annex A and DDT, listed in Annex B, have been approved for use in Norway after 1970. In 1993 a campaign aiming at collection of old pesticides was carried out, and no stocks or waste containing those pesticides are known to exist to-day.

Production and new use of PCB was banned in 1980 and no stocks of the substance exists to-day. The main use of PCB was in transformers and big capacitors, those were collected and properly disposed of and were phased out in 1994/95. However, PCB is still found in old insulating windows, in small capacitors in fluorescent light fixtures, in high voltage equipment, in capacitors in old radios and in old construction materials (as paints, sealed joints etc.). An extensive survey on the occurrence of PCB in such products has been developed, and an action plan scheduling the phase-out of these products has been adopted.

b) Unintentionally produced substances (dioxins (PCDD/PCDF), HCB and PCB from processes)

Dioxins are nationally prioritised substances, releases of which shall be substantially reduced by 2010 and ended by 2020. Work aiming at reduction of dioxin releases has had a high priority for a long period of time. In 2001- 2002 a new survey on dioxin emissions to air from all kinds of sources was worked out based on emission factors and model calculations, and a procedure for yearly updating of the emission survey was established. The emission of dioxins from all known sources has been reduced by more than 50 % during the period 1995-2003. In 2003, the total emission of dioxins was 33g TEQ/year. Work on planned actions to reduce emissions of dioxins will continue.

For HCB and PCB, the national target is that releases of PCB shall be reduced substantially and if possible be stopped by 2005. Releases of HCB shall be reduced substantially by 2010 at the latest and stopped by 2020. PCB and HCB are formed in processes under the same conditions as dioxins in thermal processes when carbon and chlorine are present. The sources of HCB and PCB emissions will therefore probably be the same as those for dioxins, and measures to reduce the emissions of dioxins are expected to have effect on the emissions of HCB and PCB as well.

During the period 1995-2003 the national releases of HCB has declined by approximately 99 %, and in 2003 the total emission of HCB was in the order of 1 kg/year. Precise information on emissions of PCB from industry and combustion plants is not available. However, releases of PCB from these sources are considered minor compared to releases of PCB from PCB-containing products still in use and PCB-containing products as waste. Releases of PCB from industry and combustion plants are estimated to be in the same order of magnitude as the releases of dioxins.

c) Stockpiles and waste

No stockpiles of substances covered by the Stockholm-convention exist in Norway.

Waste containing POPs has to be handled as hazardous waste, and in Norway a special focus has been put on waste containing PCB for a long period of time, as the main problem related to POP-containing waste is linked to the fact that PCB is found in products and articles still in use. Waste

containing 50 ppm or more PCB has to be handled as hazardous waste. An extensive survey to identify PCB-containing products shows that PCB is still found in old insulating windows, small capacitors in fluorescent light fixtures, paints, sealed joints, high voltage equipment and in capacitors in old radios. A considerable number of instruments have been developed to reduce and prevent pollution from waste containing PCB and an action plan including a schedule for the phasing out of these products has been developed. It is expected that more than 90 % of the electrical products containing PCB will be phased out by 2005.

Special focus is also put on waste containing dioxins. Filter dust and fly ash from combustion plants are always treated as hazardous waste. Bottom ashes may not be regarded as hazardous waste if analyses can prove that it does not contain hazardous substances. However, no limit value indicating what "low content" of dioxin means is included in existing national regulations. New limit values will be introduced in Norwegian legislation when decided on by the Conference of the Parties.

Work on remediation of contaminated sites is a nationally prioritised task, and the objective was that work on the most contaminated sites where action was needed most, should be finalised by the end of 2005. For other less contaminated sites, the state of the environment should be clarified by the end of 2005. Those objectives were in all essence fulfilled in 2005 and a strategy for further work with contaminated sites is being developed. Where soils have to be removed, strict rules for handling contaminated soil have to be followed. Soil contaminated with 50 ppm or more PCB must be treated as hazardous waste. For soil containing 0,01 – 50 ppm PCB a decision on how to handle the masses has to be based on a risk evaluation. Soil containing less than 0,01 ppm PCB are considered as clean masses.

A data base for all known contaminated sites has been established, with information on type of contamination, degree of contamination, performed investigations, actions taken etc., as well as information on current status. The general public has access to the database.

A strategy for work with contaminated sediments was first developed in 2001. The strategy established actions along three parallel lines: 1) prevent further dispersion of hazardous substances from areas at high risk, 2) draw up action plans county by county, 3) improve knowledge and experience through pilot projects and research and the establishment of a national council. Action plans for 17 areas were finished by 2005. For the remaining relevant areas along the coast, such plans shall be finalised by 2009.

Actions proposed in the NIP

Intentionally produced substances (article 3)

Norway will continue to work on identifying hazardous substances, including new POPs, through its national policy on chemicals. Norway will continue work on phasing out old PCB-containing products still in use according to an existing action plan.

Unintentionally produced substances (article 5)

Work with actions to reduce or eliminate emissions of unintentionally produced POPs will continue.

Stockpiles and wastes (article 6)

- Explicit ban on recovery, recycling, reclamation or reuse of waste containing POPs will be introduced in Norwegian legislation
- When decided on by COP, limit values for low content of POPs in waste to be considered included in Norwegian legislation
- Existing action plan on reduction and elimination of releases of PCB to be carried out and reviewed as appropriate
- Existing action plan on work with contaminated land to be carried out and reviewed as appropriate
- Existing action plan on work with contaminated sediments to be carried out and reviewed as appropriate.

New POPs (article 8)

Norway will support work to improve knowledge on possible new POPs and propose new candidates for Annex A, B or C where available information indicates that the criteria in Annex D are met.

Information exchange (article 9)

Norway will actively contribute to information exchange among parties on activities related to reduction and phasing out of use and releases of POPs.

Public information (article 10)

Norway will continue to develop updated information on POPs and other chemicals, and provide public access to such information.

Research, development and monitoring (article 11)

Norway will continue to support screening and monitoring of current and candidate POPs.

Technical assistance (article 12)

Norway will in its work on technical assistance focus on capacity and institution building necessary to implement the convention.

Financial mechanism (article 13)

Norway will continue to support the Global Environment Facility (GEF)

Reporting (article 15)

Norway will report to COP using the adopted format on actions taken to meet the obligations under the convention.

Effectiveness evaluation (article 16)

Norway will support the establishment of a sufficiently extensive global monitoring programme for POPs to enable an evaluation of the conventions sufficiency and effectiveness and contribute with available relevant national monitoring data to the programme.

This National Implementation Plan will be reviewed and updated as set out in the Annex to decision SC-1/12 of the COP 1.

1. INNLEDNING

1.1 Bakgrunn

Stockholm-konvensjonen om persistente organiske miljøgifter (POPs) er en global avtale som trådte i kraft 17. mai 2004. Konvensjonens mål er å beskytte mennesker og miljø mot påvirkning av organiske miljøgifter (POPs). Avtalen inneholder en rekke krav om tiltak for å redusere og eliminere utslipp av POPs, samt krav om å sikre miljømessig forsvarlig behandling av lagre og avfall som inneholder POPs. Norge har ratifisert avtalen og plikter som part under konvensjonen å utarbeide en nasjonal implementeringsplan (NIP) innen 2 år etter at konvensjonen trådte i kraft.

Hensikten med å utarbeide en nasjonal implementeringsplan er å informere konvensjonens partskonferanse og publikum om hva Norge har gjort eller planlegger å gjøre for å oppfylle konvensjonens krav. Planen skal oppdateres regelmessig i tråd med hva som besluttes av partskonferansen og eventuelle endringer i norsk kjemikaliepolitikk og regelverk.

1.2 Hva er POPs?

Persistente organiske miljøgifter, (POPs), er stabile stoffer som nedbrytes svært langsomt i miljøet, har evne til å oppkonsentreres i levende organismer (bioakkumulerer) og har skadelige effekter på helse og/eller miljø. Dette betyr at dersom slike stoffer tilføres miljøet, blir de værende der over lang tid. De kan transporteres over lange avstander med hav- og luftstrømmer i form av gasser eller knyttet til partikler. Deres evne til å bioakkumulere medfører at de også kan spres over lange avstander via fugler, fisk og sjøpattedyr, og konsentrasjonen vil stige oppover i næringskjeden. Eksponering kan foregå over lang tid og medføre både akutte og kroniske skader. Ved eksponering via næringskjeden overføres stoffene fra mor til barn bl.a. via morsmelk.

POPs omfatter for eksempel industrikjemikalier som PCB, plantevernmidler som DDT og utilsiktet produserte biprodukter som polyklorerte dioksiner og furaner (populært kalt dioksiner).

1.3 Hvorfor er POPs et globalt problem?

På grunn av sine egenskaper blir POPs som tilføres miljøet spredd over hele kloden, og gjenfinnes i dag i områder hvor de aldri har vært brukt. Luftbårne POPs transporteres mot polene med luftstrømmene og vil i områder med kjølig klima kondenseres og avsettes på jordoverflaten. Også havstrømmer transporterer POPs fra lavere breddegrader mot polene. Gjennom jordens luft- og havstrømssystemer oppkonsentreres derfor POPs sluppet ut på hele den nordre hemisfære, i nordområdene. Høye nivåer av POPs i miljø og organismer er funnet i Arktis, og skadelige effekter er observert hos bl.a. isbjørn og sjøfugl. De høye nivåene av POPs i arktisk befolkning er bekymringsfulle, og nyere forskning har påvist skadelige effekter også hos mennesker enkelte steder i Arktis. POPs er påvist i brystmelk hos kvinner over hele verden, også i Norge. En økende bekymring knyttet til risiko forårsaket av eksponering for POPs har derfor vokst fram i mange land sammen med erkjennelsen av at problemet bare kan løses gjennom regionale og globale avtaler. På grunn av POPs grensekryssende spredning er ikke nasjonale tiltak tilstrekkelig.

1.4 Kort om Stockholm-konvensjonen

Stockholm-konvensjonen er en global avtale under FNs miljøprogram (UNEP), og den har som mål å beskytte mennesker og miljø mot påvirkning av POPs. Forhandlingene startet i 1998, ble avsluttet i desember 2000, og 16. mai 2001 ble avtalen undertegnet av 90 land. Konvensjonen trådte i kraft 17. mai 2004, og pr. mars 2006 har 151 land undertegnet og 120 land ratifisert avtalen. Norge ratifiserte avtalen 11. juli 2002.

Stockholm-konvensjonen etablerer tiltak for til sammen 12 stoffer/grupper av stoffer som har vært brukt som pesticider, industrikjemikalier eller som er utilsiktet produserte biprodukter fra prosesser. Stoffene er angitt i konvensjonens Anneks A, B og C.

Avtalen inneholder:

- forpliktelser vedrørende import, eksport, produksjon, bruk, utslipp og avfallsbehandling for POPs.
- forpliktelser for partene til å kreve at best tilgjengelige teknikk, BAT, og mest miljøvennlig praksis, BEP, skal brukes for å redusere og om mulig eliminere utslipp av utilsiktet produserte POPs fra visse forbrenningsprosesser og industri prosesser
- krav om at partene skal etablere regelverk som skal forhindre at nye POPs kommer på markedet
- systemer som legger til rette for at flere POPs kan komme inn i avtalen.

Siden Stockholm-konvensjonen inneholder forpliktelser knyttet til farlig avfall og eksport og import av POPs og POPs-holdig avfall, er den nært knyttet til Basel konvensjonen om kontroll med grensekryssende transport av farlig avfall og Rotterdam konvensjonen om prosedyren for forhåndssamtykke ved handel med visse farlige kjemikalier og pesticider i internasjonal handel (PIC-prosedyren).

Stockholm-konvensjonen omfatter følgende stoffer: *aldrin, klordan, dieldrin, endrin, heptaklor, heksaklorbensen (HCB), mirex, toksafen, polyklorerte bifenyler (PCB), DDT, polyklorerte dioksiner og furaner*, som alle er identifisert for globale tiltak på grunn av at de er tungt nedbrytbare, bioakkumulerende, kan spres over lange avstander og er toksiske. Tabell 1 viser en oversikt over hvilke kategorier de 12 stoffene kan deles inn i.

Tabell 1. Stoffe som er omfattet av Stockholm-konvensjonen

Navn	Kjemikaliekategori			Anneks i konvensjonen
	Pesticid	Industri kjemikalium	Biprodukt	
Aldrin	X			A
Klordan	X			A
DDT	X			B
Dieldrin	X			A
Endrin	X			A
Heptaklor	X			A
Mirex	X			A
Toksafen	X			A
Heksaklorbenzen	X	X	X	A, C
Polyklorerte bifenyler (PCB)		X	X	A, C
Polyklorerte dioksiner og furaner			X	C

Stoffer som foreslås tatt inn i avtalen skal vurderes i forhold til kriteriene gitt i konvensjonens Anneks D.

2 NORGE OG POPS

2.1 Geografisk beliggenhet

Norge er det nordligste land i Europa og har felles grenser med Sverige, Finland og Russland. Fastlandet har en kystlinje på hele 25 148 km. Norges flateinnhold er 323 802 km², i tillegg har Norge forvaltningsansvar for Svalbard (61020 km²) og Jan Mayen.(377 km²). Folketallet var i 2005 4,6 millioner. Norge har en svært åpen økonomi med en stor grad av eksport og import. I 2004 var BNP 1,7 milliarder norske kroner.

2.2 Hvorfor en global avtale er viktig for Norge

Med sin beliggenhet er Norge i betydelig grad utsatt for tilførsler av langtransporterte forurensninger både via luft- og havstrømmer. Særlig utsatt er polarområdene der forurensninger som har sin opprinnelse ved langt lavere breddegrader kondenseres og avsettes i miljøet på grunn av de lave temperaturene. For å stanse tilførslene av langtransporterte miljøgifter er det nødvendig å få til forpliktende globale avtaler.

2.3 Norsk miljøpolitikk

Utviklingen av norsk miljøvernpolitikk har skjedd gjennom oppbygging av kunnskap om sammenhenger i naturen, et bredt folkelig engasjement i miljøsaker, ambisiøse nasjonale mål, et omfattende lov- og regelverk på miljøvernområdet, samt etablering av institusjoner til å utarbeide og gjennomføre strategier og tiltak. Det er bred enighet om at alle samfunnssektorer har ansvar for å unngå å skape unødige miljøbelastninger. Miljøhensyn skal også integreres i sektorpolitikken. Førre var-prinsippet må legges til grunn der det er fare for alvorlig helse- eller miljøskade. Som et rikt land har Norge også et særskilt ansvar for å delta aktivt i arbeidet med å redusere globale miljøbelastninger og å bidra til å integrere kjemikaliespørsmål i det internasjonale utviklingsarbeidet.

2.4 Nasjonal organisering av arbeidet med POPs

Statens forurensningstilsyn (SFT) er hovedansvarlig myndighet for oppfølging av arbeidet med POPs under Stockholm-konvensjonen. Nasjonalt ligger imidlertid ansvaret for arbeid med plantevernmidler under Mattilsynet, men SFT har ansvar for kjemikalier (utslipp fra industri, bruk i produkter, avfallsbehandling, godkjenning av biocider/biocidprodukter).

2.5 Nasjonal policy for kjemikalier og plantevernmidler

Utslipp og bruk av miljøfarlige kjemikalier er en av de største miljøtruslene vi står overfor i dag. Miljømyndighetenes overordnede mål for kjemikalieområdet er derfor at: "Utslipp og bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier skal ikke føre til helseskader eller skader på naturens evne til

produksjon og selvfornyelse. Konsentrasjonen av de farligste kjemikaliene i miljøet skal bringes ned mot bakgrunnsnivå for naturlig forekommende stoffer og tilnærmet null for menneskeskapt forbindelser". Målsetningen er konkretisert i en rekke resultatmål, og det er utarbeidet lister over prioriterte miljøgifter hvis utslipp skal stanses eller reduseres vesentlig innen 2000, 2005 og 2010 respektive. Videre er målet at utslipp og bruk av kjemikalier som utgjør en alvorlig trussel mot helse og miljø skal kontinuerlig reduseres med mål om å stanse tilførslene innen en generasjon, dvs, innen 2020 (generasjonsmålet). Risiko for at utslipp og bruk av kjemikalier forårsaker skade på helse og miljø skal reduseres vesentlig. Basert på delmålene og hjemlet i lovverket på miljøområdet, er det utarbeidet en rekke forskrifter og tiltaksplaner for å oppfylle målsetningen. Annethvert år framlegges stortingsmeldingen "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand" hvor grad av måloppnåelse og behov for nye tiltak evalueres.

For å sikre at ny kunnskap om farlige stoffer og miljøgifter fanges opp, er det i tillegg til listen over prioriterte stoffer utviklet et sett med kriterier. Stoffer som oppfyller kriteriene omfattes av målet om vesentlig reduksjon i utslippene innen 2010. Ved utvikling av disse kriteriene er det tatt utgangspunkt i kriteriene i Stockholm-konvensjonen, men de nasjonale kriteriene er noe strengere og omfatter flere stoffer.

Videre er føre var-prinsippet en viktig faktor i norsk kjemikaliepolitikk og restriksjoner mot enkeltstoffer kan innføres dersom det foreligger tilstrekkelig sterk mistanke om skadelige effekter. 1. januar 2000 ble det innført en substitusjonsplikt i norsk regelverk. Dette innebærer at der det er mulig skal farlige kjemikalier erstattes med mindre farlige kjemikalier.

For perioden 2004 til 2008 har Landbruks- og matdepartementet (LMD) vedtatt en handlingsplan for redusert risiko ved bruk av plantevernmidler. Et av hovedmålene i handlingsplanen er å redusere risikoen for helse- og miljøskader ved bruk av plantevernmidler med 25 % i planperioden. Risikoen måles ved hjelp av en egen risikoinndikator.

2.6 Basislovverk for gjennomføring av Stockholm-konvensjonen

I Norge er det forurensningsloven og produktkontrollloven som regulerer arbeidet med kjemikalier. Formålet med forurensningsloven er å verne det ytre miljø mot forurensning. Loven sier at det i utgangspunktet er forbudt å forurense, og at en må ha tillatelse til forurensende virksomhet. Konesjonsbehandling av industrien skjer med hjemmel i forurensningsloven. Produktkontrollloven skal forebygge at produkter gir helseskade eller miljøforstyrrelse, og forskrifter som regulerer enkeltstoffer og stoffblandinger er hjemlet i denne loven. En substitusjonsplikt, det vil si en plikt til å bytte ut farlige stoffer med alternativer som utgjør en mindre risiko, ble innført i produktkontrollloven 1. januar 2000. Med hjemmel i disse lovene er det fastsatt en rekke forskrifter som regulerer produksjon, bruk og omsetning av enkeltstoffer og grupper av stoffer.

Plantevernmidler reguleres gjennom Forskrift om plantevernmidler med hjemmel i lov om matproduksjon og mattrygghet (matloven). Forskriften angir at alle plantevernmidler skal godkjennes av Mattilsynet med en godkjenningssperiode på 5 år. Denne godkjenningen er betinget av: "at preparatet ikke har uakseptable skadevirkninger overfor mennesker, husdyr, dyre- og planteliv, biologisk mangfold, samt miljøet for øvrig og således finnes tilfredsstillende i økologisk og toksikologisk sammenheng". For plantevernmidler gjelder også et substitusjonsprinsipp angitt i forskriften: "Godkjenning av preparatet er betinget av at preparatet

etter en helhetsvurdering er funnet å være like egnet eller har fordeler framfor allerede godkjente preparater, eller andre metoder til samme formål”.

2.7 Internasjonale avtaler

Avtalen om det europeiske økonomiske samarbeidsområdet, EØS-avtalen, trådte i kraft 1. januar 1994. Dette innebærer at de fleste EU-rettsakter som gjelder avfallsbehandling, helse- og miljøfarlige produkter og forurensningsutslipp fortløpende innarbeides i EØS-avtalen og blir derved også en del av norsk miljølovgivning.

Norge har videre ratifisert en rekke internasjonale avtaler, her nevnes konvensjonen om langtransportert grenseoverskridende luftforurensning (LRTAP-konvensjonen) og dens underliggende protokoller, herunder POPs-protokollen, Rotterdam-konvensjonen om prosedyren for forhåndssamtykke for visse farlige kjemikalier og pesticider i internasjonal handel, Basel-konvensjonen om grensekryssende transport av farlig avfall og OSPAR-konvensjonen om beskyttelse av det nordøstlige Atlanterhav.

3 HVORDAN OPPFYLLER NORGE KRAVENE I STOCKHOLM-KONVENSJONEN – GJENNOMFØRTE OG PLANLAGTE TILTAK

Nedenfor følger en beskrivelse av de substansielle kravene i Stockholm-konvensjonen artikkel for artikkel. Etter hver artikkel følger en gjennomgang av norsk regelverk og status for gjennomføring av tiltak på området.

3.1 Artikkel 3: Tiltak for å redusere og eliminere utslipp fra produksjon og bruk av stoffer listet i Annex A og B.

Forpliktelser

- Stans i produksjon og bruk av stoffene i Annex A (pesticidene aldrin, klordan, dieldrin, endrin, heptaklor, heksaklorbensen (HCB), mirex, toksafen, samt industrikjemikaliet PCB). Det enkelte partsland kan be om spesifikke tidsbegrensede unntak fra krav om stans i produksjon og bruk. Land som ønsker slike unntak må registrere seg i et unntaksregister.
- For DDT er det foreløpig et generelt unntak for produksjon og bruk til malariabekjempelse, samt et spesifikt unntak for bruk som intermediat i produksjon av plantevernmiddelet dikofol. Land som ønsker å benytte seg av disse unntakene må registrere seg.
- For PCB skal produksjonen stanses. PCB i store transformatorer og kondensatorer som er i bruk skal fases ut innen 2025 og avfall skal tas hånd om i tråd med konvensjonens krav så snart som mulig, senest innen 2028.
- Partene skal bestrebe seg på å identifisere andre artikler inneholdende > 0,005 % PCB og behandle disse i tråd med avfallsreglene i konvensjonen.
- Eksport og import av stoffene i Annex A og B skal kun foregå når hensikten er miljømessig forsvarlig sluttbehandling av avfall i tråd med konvensjonens krav, eller når hensikten er spesifisert bruk som mottakerlandet har registrert i unntaksregisteret.
- Parter som har prosesser for å vurdere å regulere nye plantevernmidler og nye industrikjemikalier skal ta hensyn til POPs-kriteriene (Annex D), og gjennom dette bidra til å forhindre at nye stoffer med POPs egenskaper tas i bruk.
- Parter som har prosesser for å vurdere å regulere eksisterende plantevernmidler og industrikjemikalier, skal hvis hensiktsmessig, ta POPs-kriteriene i betraktning når eksisterende plantevernmidler og industrikjemikalier reguleres.

Status norsk regelverk og gjennomførte og planlagte tiltak i forhold til kravene i artikkel 3:

Stans i produksjon og bruk av kjemikaliene i konvensjonens Annex A og B

Pesticider

Ingen av plantevernmidlene som kreves utfaset er godkjent for bruk i Norge i dag. Plantevernmidler som ikke er godkjente er å anse som forbudte. For å forhindre bruk av stoffene til eventuelle andre formål enn som plantevernmidler er det innført et totalforbud mot produksjon, import, eksport, omsetning og bruk av stoffene. (Forskrift av 1.06.2004 nr 922 om

begrensning i bruk av helse og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften)). Unntatt fra forbudet er bruk til forskningsformål, dog ikke til forskning rettet mot eventuell framtidig bruk. I tabell 2 er det gitt en oversikt over norsk status for regulering av plantevernmidlene i Annex A og B.

Tabell 2. Status med hensyn til regulering i Norge

Navn	Regulering	
	Som pesticid	Som kjemikalium
Aldrin	Forbudt i 1969	Totalforbud 2002
Klordan	Forbudt i 1968	Totalforbud 2002
DDT	Forbudt i 1970*	Totalforbud 2002
Dieldrin	Aldri godkjent	Totalforbud 2002
Endrin	Forbudt i 1966	Totalforbud 2002
Heptaklor	Aldri godkjent	Totalforbud 2002
Mirex	Aldri godkjent	Totalforbud 2002
Toksafen	Aldri godkjent	Totalforbud 2002
Heksaklorbenzen	Aldri godkjent	Totalforbud 2002

*Skogplanteskolene i Norge fikk dispensasjon fra dette forbudet og brukte DDT i sin planteproduksjon fram til 1989.

Industrikjemikalier - PCB:

PCB har aldri vært produsert i Norge, men stoffet var i en periode i utstrakt bruk. Produksjon og ny bruk av PCB har vært forbudt i Norge siden 1980. Bruk av PCB-holdige transformatorer og større PCB-holdige kondensatorer har vært forbudt siden 1995. PCB-holdige kondensatorer i lysrørarmatur er forbudt å bruke etter 01.01. 2005 og PCB-holdige strømgjennomføringer er forbudt å bruke etter 01.01. 2010. Forbudet mot å ha i bruk PCB-holdige kondensatorer i lysrørarmatur gjelder ikke før 1.01. 2008 dersom det kan dokumenteres innen 31.12.2004 at mengde PCB-holdige kondensatorer i bruk er kartlagt, og det er utarbeidet en utfasingsplan plan og en avfallsplan. Forbud og utfasingskrav finnes i § 2-2 og 3-1 i forskrift av 1.6.2004 nr 922 om begrensning i bruk av helse og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften).

PCB finnes fortsatt i eldre isolerglassruter og i en del eldre bygningsmaterialer da det har vært brukt i fugemasse, forseglingslim, betong, sementmørtel, maling og lignende. I 2004 ble det innført plikt for produsenter og importører av isolerglassruter til å delta i godkjente retursystemer for kasserte PCB-holdige isolerglassruter (avfallsforskriften om kasserte PCB-holdige isolerglassruter av 17.07. 2004). Det arbeides med forslag om at det fra 2007 vil bli innført krav som innebærer at det skal utarbeides en avfallsplan før rehabilitering eller riving av gamle bygninger kan starte. Dette for å sikre at farlig avfall som f.eks PCB-holdige bygningsmaterialer blir håndtert forsvarlig.

Ingen av de spesifikke unntakene for fortsatt bruk, angitt i Annex A og B, er aktuelle for Norge

Eksport og import av kjemikalier i konvensjonens Annex A og B.

Samtlige plantevernmidler som inngår i Annex A og B er forbudt i Norge og det forekommer ingen import eller eksport av disse stoffene. Det er ikke kjent at noen av de aktuelle plantevernmidlene finnes som avfall i Norge.

PCB har vært forbudt siden 1980, og transformatorer og store kondensatorer med PCB-olje ble utfaset 1994/95. Det forekommer i dag ingen eksport eller import av stoffet PCB. Bestemmelsen

er kun relevant i forhold til kasserte PCB-holdige produkter. PCB og produkter som inneholder PCB er farlig avfall ved kassering, jf forskrift av 1.06.2004 nr 930 om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften). PCB-holdig avfall har delvis blitt behandlet nasjonalt (destruert i sementovn), delvis blitt eksportert for destruering. Norge deltar i internasjonalt forpliktende samarbeid om avfallstransport under FN, OECD og EØS. Grensekryssende transport av avfall reguleres gjennom avfallsforskriften, og det kreves tillatelse fra myndighetene til å importere eller eksportere avfall. Forskriften skiller mellom farlig og ufarlig avfall. Dersom det finnes et miljømessig forsvarlig norsk alternativ avslås vanligvis søknad om eksport av avfall for sluttbehandling.

Prosesser for vurdering av nye plantevernmidler og nye industrikjemikalier

Forskrift om forhåndsmelding av nye stoffer, forskrift om godkjenning av plantevernmidler og forskrift om godkjenning av biocider og biocidprodukter vil bidra til å hindre at nye stoffer med POPs-egenskaper kommer på markedet. Hittil er det bare veiledningsdokumentet for gjennomføring av vurdering av biocider som direkte refererer til kriterier for persistens, bioakkumulering og effekter (PBT-kriterier), men selv om ikke PBT-kriterier direkte er nedfelt i eksisterende regelverk for godkjenning av nye plantevernmidler, følges retningslinjer som sikrer at de samme parametre tas med i vurdering ved gjennomføring av godkjenningsprosedyrene her også.

Vurdering av eksisterende kjemikalier

Godkjenning av nye og regodkjenning av eksisterende plantevernmidler (hvert 5. år) skjer med basis i samme regelverk, det samme gjelder for biocider (hvert 10. år), og som nevnt over følges retningslinjer som sikrer at parametrene persistens, bioakkumulering og effekt tas med i vurdering ved gjennomføring av godkjenningsprosedyrene her også. I EUs program for eksisterende stoffer, implementert i norsk regelverk ved forskrift av 4.05.1995 om vurdering og kontroll av risikoer ved eksisterende stoffer, sist endret 10. september 2001, inngår krav om vurdering mot gitte kriterier for persistens, bioakkumulering og toksisitet, PBT-kriterier. Ved etablering av disse kriteriene er det tatt utgangspunkt i Stockholm-konvensjonens POPs-kriterier. Kravet til PBT-vurdering vil bli videreutviklet i det veiledningsmaterielle som utarbeides under EUs kommende nye regime for kjemikaliereregulering, REACH. REACH-forordningen vil bli en del av EØS-avtalen og implementert i norsk regelverk når den er endelig vedtatt.

Videre arbeid

Det er ikke behov for å innføre nytt regelverk for å oppfylle kravene i artikkel 3. Arbeidet med gjennomføring av handlingsplan for utfasing PCB-holdige produkter i bruk og forsvarlig håndtering av PCB-holdig avfall vil fortsette.

3.2 Artikkel 4: Register for spesifikke unntak

Forpliktelser

Artikkel 4 etablerer et register over parter som har meldt inn behov for spesifikke unntak fra kravene i artikkel 3, mulige unntak er listet i konvensjonens Annex A og B. I utgangspunktet skal alle registrerte unntak utløpe 5 år etter at konvensjonen trådte i kraft, men det kan søkes om å få forlenget fristen før unntaket utløper. Parter som har slike unntak plikter å sikre at produksjon og bruk foregår på en slik måte at eksponering av mennesker eller utslipp til miljøet forebygges eller minimeres.

Status norsk regelverk, gjennomførte og planlagte tiltak i forhold til artikkel 4

Norsk forbud mot produksjon, import, eksport, omsetning og bruk av stoffene i Annex A og B gjør det uaktuelt for Norge å be om unntak fra noen av kravene i Artikkel 3.

3.3 Artikkel 5: Tiltak for å redusere eller eliminere utslipp fra utilsiktet produksjon av stoffer angitt i konvensjonens Annex C (polyklorerte dioksiner (PCDD), furaner (PCDF), HCB OG PCB)

Forpliktelser

Forpliktelsen innebærer at det kontinuerlig skal arbeides for å redusere utslippene av dioksiner (PCDD/PCDF), PCB og HCB fra prosesser. Den langsiktige målsetning skal være å stoppe utslippene der det er mulig.

Det skal utarbeides en tiltaksplan som skal gjennomføres i henhold til implementeringsplanen. Tiltaksplan skal foreligge innen 2 år etter at konvensjonen har trådt i kraft og dekke følgende elementer:

- oversikt over kilder og utslipp for kildekategoriene angitt i Annex C, del II.
- en vurdering av gjeldende regelverk og policy på området
- nødvendige strategier for å oppfylle forpliktelsene i artikkel 5
- opplegg for å spre kunnskap om strategiene
- opplegg for revisjon av strategiene hvert 5. år
- timeplan for gjennomføring av tiltaksplanen

Utslipsreduksjonene skal oppnås ved at det

- arbeides for å fremme bruk av innsatsstoffer, produkter og prosesser som forebygger dannelse av stoffene i Annex C.
- kreves at BAT (best available techniques) og BEP (best environmental practices) skal tas i bruk så snart som mulig for nye kilder og senest innen 4 år etter ikrafttredelse, det vil si innen 2008 for Norge (kildetyper angitt i Annex C, del II).
- anbefales bruk av BAT og BEP for eksisterende kilder, kildetyper angitt i Annex C, del II og III, og nye kilder, kildetype angitt i Annex C, del III.

Status norsk regelverk, gjennomførte og planlagte tiltak i forhold til artikkel 5:

Dioksiner (PCDD/PCDF):

Dioksiner er nasjonalt prioriterte miljøgifter hvis utslipp skal reduseres vesentlig, senest 2010 og stanses innen 2020. En tiltaksanalyse er gjennomført, og en plan med reduserende tiltak er utarbeidet og delvis gjennomført, tiltaksplanen evalueres jevnlig. I 2001-2002 utarbeidet Statistisk sentralbyrå (SSB) en oversikt over dioksinutslipp til luft fra alle typer kilder basert på utslippsfaktorer og modellberegninger, og en prosedyre for årlig oppdatering av utslippstall ble etablert. Utslippene til vann er dårligere kartlagt, men foreløpig informasjon tyder på at de er betydelig mindre enn luftutslippene. Det nasjonale dioksinutslippet som omfatter alle kjente kilder, ble i perioden 1995 – 2003 redusert fra ca 74 g TEQ/år til ca 33 g TEQ/år, dvs. med ca 56 %.

Landbasert industri var den absolutt dominerende utslippskilden i 1995, men er siden vesentlig redusert og sto for ca 35 % av de samlede nasjonale dioksinutslippene i 2003. De diffuse kildene

(husholdninger og transport) utgjorde i 2003 den største kildekategorien og sto for ca 49 % av det nasjonale dioksinutslippet. Dioksinutslippene fra "andre kilder" (forbrenningsanlegg m.m.) utgjorde ca 13 %, disse utslippene ble mer enn halvvert i perioden 1995 - 2003. Data for utslipp fra kommunale avløp og deponier mangler, men det er lite trolig at disse utslippene er av en slik størrelse at de fører til store endringer i utslippsbildet.

Gjennomførte tiltak

Nye utslippstillatelser med strengere utslippskrav for eksisterende avfallsforbrenningsanlegg førte til at dioksinutslippene ble betydelig redusert i årene før 1995. Etter 1996 har nye avfallsforbrenningsanlegg fått strengere utslippskrav i hht EUs direktiv for forbrenning av avfall. Disse kravene vurderes å tilfredsstille kravene til drift i hht best tilgjengelig teknologi (BAT). Dioksinutslippene fra avfallsforbrenningsanlegg ble i perioden 1995 – 2003 redusert med ca 80 %. I tillegg er nedleggelse av en rekke industribedrifter en viktig årsak til at utslippene fra landbaserte industrikilder er redusert betydelig.

Ny byggeforskrift med utslippskrav til lukkede ildsteder i hus og informasjon om optimale fyringsmåter kan føre til redusert dioksinutslipp fra nye boliger. Overgang til blyfri bensin har ført til redusert dioksinutslipp fra biler. Økt levestandard, økt trafikk og økende bruk av biobrensel som energikilde er trolig grunnen til at de sammenlagte dioksinutslippene fra diffuse kilder likevel har økt i perioden 1995 – 2003.

Planlagte tiltak

Utslipsreducerende tiltak på industribedrifter med relativt store dioksinutslipp (bl.a. stålindustrien) er under vurdering. Implementering av EUs direktiv om utslippsforebygging og kontroll (IPPC-direktivet) medfører at større industrianlegg må drives ihht best mulig tilgjengelig prosessteknikk (BAT).

Sjøfartsdirektoratet har foreslått, i revisjon av internasjonale regler for utslipp til luft fra skip (MARPOL, Annex VI), å regulere utslipp av partikler, NO_x og SO_x. Tiltak på skipsmotorer for å redusere disse utslippene kan muligens også medføre at dioksinutslippene reduseres.

Det anslås at samlet nasjonalt dioksinutslipp i 2010 vil være i størrelsesorden 30 g TEQ per år. Dette vil bety en utslippsreduksjon for perioden 1995 – 2010 på ca 55 – 60 %. Før 1990 var det nasjonale dioksinutslippet i størrelsesorden 500 – 600 g TEQ, slik at utslippsreduksjonene i perioden 1990 – 2010 blir mer enn 90 %.

HCB og PCB:

Nasjonale mål er at utslipp av PCB-forbindelser skal reduseres vesentlig og søkes stanset innen 2005. HCB-utslipp skal reduseres vesentlig, senest 2010. PCB og HCB dannes på samme måte som dioksiner i termiske prosesser når klor og karbon er til stede, men utslipp fra prosesser er relativt dårlig kartlagt. Kilder til utslipp av PCB og HCB som dannes i prosesser vil trolig være de samme som for dioksiner, og utslippsreducerende tiltak iverksatt overfor dioksiner forventes også å redusere utslippene av PCB og HCB.

HCB

Det nasjonale HCB-utslippet i 2003 er anslått til i størrelsesorden 1 kg/år. Det anslås at utslippet i 2010 vil være i samme størrelsesorden. I perioden 1995 - 2003 ble det nasjonale utslippet av HCB redusert med ca 99 %. Nedleggelse av Norsk Hydros magnesiumfabrikk har bidratt mest til denne reduksjonen, men strengere utslippskrav for avfallsforbrenningsanlegg (forskrift), og utslippskrav til lukkede ildsteder som installeres i hus (byggeforskrift) samt informasjon til

husholdninger om optimale fyringsmåter, har trolig også bidratt til reduserte utslipp av klororganiske forurensninger som HCB, i perioden 1995 - 2003.

PCB

De viktigste kildene for utslipp av PCB er PCB-holdige produkter i bruk og kasserte PCB-holdige produkter. PCB-utslipp fra andre kilder (industrikilder, forbrenningsanlegg, diffuse kilder etc.) antas å være ubetydelige i forhold. Det anslås at mengde PCB i prosessutslipp fra landbasert industri er i samme størrelsesorden som dioksinutslippene da de dannes på lignende måte, dvs. ca 10 – 20 g i 2003. Utslipp av PCB fra forbrenningsanlegg anslås å være i størrelsesorden 1-10 g i 2003. PCB-innhold i prosessutslippene fra olje og gassvirksomheten offshore anslås å være, ca 1 g i 2003. Utslipp av PCB fra diffuse kilder (trafikk, fyring i boliger etc.) anslås å være i størrelsesorden 10-20 g i 2003.

Gjennomførte utslippsreducerende tiltak

En aktiv konsesjonsbehandling av landbasert industri har bl.a. medført at miljøgiftutslippene har blitt redusert etter 1995. Forskrift om forbrenning av avfall er oppdatert i henhold til EUs direktiv om avfalls-forbrenning (direktiv 2000/76/EF). Implementering av avfallsforbrenningsforskriftens krav avsluttes i 2006. Dette har ført til reduksjon av HCB- og PCB-utslippene i samme grad som for dioksinutslippene fra avfallsforbrenningsanlegg. Nedleggelse av enkelte bedrifter har også bidratt til utslippsreduksjonen.

Oppdatert statusrapport fra 2003 for nasjonale utslipp av dioksiner (PCDD/PCDF), HCB og PCB, inklusive detaljerte utslippsoversikter, finnes i SFT-rapport TA-2127/2005, "Prioriterte miljøgifter. Status i 2003 og utslippsprognoser".

Videre arbeid

Arbeid med gjennomføring av planlagte tiltak for reduksjon av dioksinutslipp vil fortsette. Det er ikke planlagt nye utslippsreducerende tiltak rettet spesielt mot HCB- og PCB-utslipp fra industrikilder, forbrenningsanlegg eller andre prosesskilder. Det antas imidlertid at planlagte tiltak for å redusere utslipp av dioksiner også vil ha effekt på utslippene av PCB og HCB fra slike kilder.

3.4 Artikkel 6: Tiltak for å redusere og eliminere utslipp fra lagre og avfall

Forpliktelser

- Utarbeidelse og gjennomføring av strategi for å identifisere lagre som består av eller inneholder stoffene i Annex A eller B, inkludert produkter og gjenstander i bruk og avfall som består av, inneholder eller er forurenset med stoffer i Annex A, B eller C.
- Iverksette tiltak for å sikre at POPs-holdig avfall, inkludert produkter og gjenstander som inneholder stoffer i Annex A, B eller C blir håndtert på en forsvarlig måte.
- POPs-holdig avfall skal ikke gjenvinnes eller resirkuleres.
- Grensekryssende transport av slikt avfall skal skje i samsvar med internasjonale regler.
- Sluttbehandling av POPs-holdig avfall skal foregå i tråd med konvensjonens krav og pågående arbeid under Basel konvensjonen for å fastlegge hva som menes med lavt POPs innhold, irreversibel omdanning og akseptabelt destruksjonsnivå.

- Partene skal bestrebe seg på å utarbeide en strategi for identifisering av steder der grunnen er forurenset med POPs. Der opprydning er nødvendig må denne skje på en miljømessig forsvarlig måte.

Status norsk regelverk, gjennomførte og planlagte tiltak i forhold til artikkel 6

- **Utarbeidelse og gjennomføring av strategi for å identifisere lagre som består av eller inneholder stoffene i Annex A eller B, inkludert produkter og gjenstander i bruk og avfall som består av, inneholder eller er forurenset med stoffer i Annex A, B eller C.**

Pesticider

Ingen av de ni pesticidene i Annex A og B har noen gang vært produsert i Norge. Aldrin, klordan, DDT og endrin har vært godkjent for bruk i Norge, men godkjenningene ble trukket tilbake for mange år siden (se tabell 2). I 1993 gjennomførte landbruksmyndighetene en kampanje for innlevering av gamle plantevernmidler, og det antas at lagre av de aktuelle plantevernmidlene ikke forekommer i dag. For å sikre fortløpende innlevering av ukurante plantevernmidler er det i 2006 satt i gang et forprosjekt: "Returordning for ukurante plantevernmidler". I forprosjektet er Mattilsynet oppdragsgiver og Norsk Renholdsverksforening (NRF) oppdragstaker. Målet med prosjektet er å involvere aktuelle parter og komme med en anbefaling med sikte på å få til et varig, hensiktsmessig og forutsigbart system for retur av ukurante plantevernmidler, finansiert av eksisterende miljøavgift på plantevernmidler eller på annet vis. Rapporten fra forprosjektet skal være ferdig sommeren 2006. Rapporten skal danne grunnlag for å utforme og etablere et varig system for informasjon om, og innlevering av ukurante plantevernmidler.

PCB

PCB har aldri vært produsert i Norge, men stoffet var en periode i utstrakt bruk. Ny bruk av PCB har vært forbudt siden 1980, og det finnes ikke lagre av stoffet PCB i Norge i dag. De største bruksområdene var store kondensatorer og transformatorer med PCB-olje. Disse er samlet inn og destruert på en miljømessig forsvarlig måte og var utfaset i 1994/95. PCB finnes imidlertid i en del elektriske produkter og bygningsmaterialer som fortsatt er i bruk. En omfattende kartlegging av forekomst av PCB i elektrisk utstyr og i eldre bygningsmaterialer er gjennomført. En handlingsplan for å redusere utslipp av PCB fra produkter og avfall som inneholder PCB er laget, og utfasingsplan for PCB-holdig elektrisk utstyr som er i bruk er laget.

- **Iverksette tiltak for å sikre at POPs-holdig avfall, inkludert produkter og gjenstander som inneholder stoffer i Annex A, B eller C blir håndtert på en forsvarlig måte.**

Avfall som inneholder farlige stoffer skal håndteres som farlig avfall i tråd med forskrift av 1.06. 2004 nr 930 om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften). Dette innebærer at kasserte produkter som inneholder PCB (kondensatorer i lysarmaturer, isolerglassvinduer, fugemasse etc.) skal behandles som farlig avfall dersom innholdet av PCB er 50 mg/kg eller mer. Farlig avfall skal leveres til lovlig mottak for slikt avfall, og den som skal behandle farlig avfall må ha tillatelse fra miljømyndighetene. For avfall som inneholder mellom 0,01 ppm og 50 ppm PCB kreves det en risikovurdering før det evt. gis tillatelse til gjenbruk. Masser som inneholder <0,01 ppm PCB anses som rene masser.

Det er etablert en returordning for elektriske og elektroniske produkter (EE-avfall) og hele lysarmaturer og annet elektrisk utstyr med PCB-kondensatorer kan leveres gjennom denne ordningen. Det er også etablert en returordning for kasserte PCB-holdige isolerglassruter.

Miljømyndighetene har i samarbeid med industrien utarbeidet veiledningsmaterieell for identifisering av PCB i bygg for å sikre at bygningsavfall som inneholder PCB blir håndtert forsvarlig. Det arbeides med forslag om at det fra 2007 vil bli innført krav som innebærer at det skal utarbeides en avfallsplan før rehabilitering eller riving av gamle bygninger kan starte. Det er beregnet at 83 % av all PCB i produkter vil være faset ut i løpet av 2005. For elektriske produkter ventes det at 93 % vil være faset ut i løpet av 2005.

Det er ikke etablert forskriftsfestede grenseverdier for når dioksinholdig avfall skal behandles som farlig avfall. Filterstøv/flyveaske fra forbrenningsanlegg for avfall eller farlig avfall skal imidlertid alltid behandles som farlig avfall og deponeres på godkjent deponi for farlig avfall. Bunnaske anses ikke som farlig avfall hvis det kan dokumenteres gjennom analyser at den ikke inneholder farlige stoffer.

Skogplanteskolene i Norge hadde dispensasjon fra forbudet mot bruk av DDT og brukte DDT i sin planteproduksjon helt fram til 1989. Avfallet fra denne virksomheten, DDT-holdig slam, ble som regel deponert på skogplanteskolenes eiendommer, noe som representerte en kilde til DDT-forurensning i miljøet. Miljømyndighetene og landbruksmyndigheten har samarbeidet om å kartlegge forekomst og omfang av slik DDT-forurensning på skogplanteskolene i Norge. Ca 50 skoler er undersøkt og risikovurdert, og 40 av dem fikk pålegg om å gjennomføre tiltak. Tiltakene ble gjennomført i 2003 og innebærer at 1693 tonn jordmasser er fjernet og deponert i godkjente mottak for forurensete masser.

- POPs-holdig avfall skal ikke gjenvinnes eller resirkuleres.

POPs-holdig avfall skal behandles som farlig avfall, jf forskrift av 1.06.2004 nr 930 om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften). Den norske avfallsforskriften har imidlertid ikke eksplisitt forbud mot gjenvinning av POPs-avfall/POPs-holdig avfall. Et slikt forbud vil bli foreslått implementert i norsk regelverk.

- Grensekryssende transport av slikt avfall skal skje i samsvar med internasjonale regler.

Norge deltar i internasjonalt forpliktende samarbeid om avfallstransport under FN, OECD og EØS. Grensekryssende transport av farlig avfall reguleres gjennom avfallsforskriften, og det kreves tillatelse fra myndighetene både i import- og eksportlandet til å importere eller eksportere avfall. Forskriften skiller mellom farlig og ufarlig avfall. Dersom det finnes et miljømessig forsvarlig norsk alternativ, avslås vanligvis søknad om eksport av avfall for sluttbehandling.

- Sluttbehandling av POPs-holdig avfall skal foregå i tråd med konvensjonens krav og pågående arbeid under Basel konvensjonen for å fastlegge hva som menes med lavt POPs innhold, irreversibel omdanning og akseptabelt destruksjonsnivå.

Norge følger arbeidet med POPs-avfall/ POPs-holdig avfall under Basel konvensjonen nøye, og vil vurdere gjeldende krav opp mot dette når resultatet av arbeidet foreligger, og partskonferansen under Stockholm-konvensjonen har gitt sin tilslutning til det. Gjeldende norske regler sier at PCB-holdig avfall skal håndteres som farlig avfall når innholdet av PCB overstiger 50 ppm. For masser som inneholder mellom 0,01 ppm og 50 ppm PCB kreves det en risikovurdering før det evt. gis tillatelse til gjenbruk. Masser som inneholder <0,01 ppm PCB anses som rene masser. Pr. i dag inneholder ikke norsk avfallsregelverk noen nedre grense for når dioksinholdig avfall skal behandles som farlig avfall.

- Utarbeidelse av en strategi for identifisering av steder der grunnen er forurenset med POPs. Der opprydning er nødvendig må denne skje på en miljømessig forsvarlig måte.

Frem til utgangen av 2005 var nasjonalt mål for arbeidet med forurenset grunn (områder forurenset med helse og/eller miljøfarlige kjemikalier, ikke bare POPs), jf. Stortingsmelding nr. 8 (1999-2000):

- Miljøproblemene på steder med grunnforurensning der det er behov for snarlige undersøkelser og tiltak, skal være løst innen utgangen av 2005.
- På steder med forurenset grunn der det er behov for videre undersøkelser, skal miljøtilstanden være avklart innen utgangen av 2005, så langt det finnes en ansvarlig i henhold til forurensningsloven.

Disse målene ble i hovedsak nådd innen utgangen av 2005. Opprydning er gjennomført på 87 av de 93 mest forurensete eiendommene i landet som var omfattet av det første målet. Bare på en lokalitet på Raufoss og for 5 lokaliteter på Herøya har vanskelige forhold i grunnen medført at det ennå gjenstår noe arbeid. For ytterligere 508 av de 510 nest mest forurensete eiendommene som inngår i det andre målet er miljøtilstanden avklart og på en del av disse er opprydning gjennomført. Det er etablert strenge regler for hvordan forurensete masser skal håndteres og disponeres der tiltak innebærer at masser skal fjernes.

Ny strategi for videre arbeid med forurenset grunn etter 2005 er introdusert i Stortingsmelding nr. 21 (2004-2005), "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand" og St.prp. nr. 1 (2005-2006). Her fremgår det at Regjeringen særlig vil prioritere opprydning på eiendommer der forurensning utgjør en fare for menneskers helse og der det lekker miljøgifter fra grunnen til områder som er prioritert i forbindelse med arbeidet med forurenset sjøbunn. I tillegg prioriteres hensynet til særlig sårbare grupper, som for eksempel barn. Regjeringen har mål om at barn skal sikres et giftfritt utemiljø gjennom opprydning i barnehager, lekeplasser og skoler.

Det er etablert en nasjonal grunnforurensningsdatabase med oversikt over alle eiendommer med forurenset grunn som forurensningsmyndighetene kjenner til. Database oppdateres fortløpende med nye opplysninger etter hvert som de oppdages og meldes inn. Database inneholder informasjon om forurensete eiendommer (gnr/bnr), forurensningen på eiendommen, forurensende virksomhet som har vært på eiendommen, pålegg forurensningsmyndighetene har gitt om undersøkelser og tiltak, utførte undersøkelser og opprydning samt nåværende grad av forurensning. Den inneholder også en kartmodus. Database er åpen for allmennheten.

Forurensete sedimenter

En helhetlig strategi for arbeidet med forurensete sedimenter (bunnmasser i vann):ble lagt fram i St. meld. Nr. 12 (2001-2002), "Rent og rikt hav". Strategien bygger på tre parallelle løp: 1) hindre spredning av miljøgifter fra høyrisikoområder og havner med spredningsfare, 2) utarbeide fylkesvise tiltaksplaner for forurensete sedimenter, 3) skaffe økt kunnskap og erfaringer gjennom bl.a. pilotprosjekter, forskning og etablering av et nasjonalt råd. Første fase i arbeidet med fylkesvise tiltaksplaner er gjennomført i 29 utpekte områder. For 17 av disse ble det utarbeidet tiltaksplaner i løpet av 2005. Disse er nå under oppfølging. For alle andre kystområder skal slike planer være ferdige innen 2009.

Videre arbeid

- Eksplosivt forbud mot gjenvinning og resirkulering av POPs-holdig avfall skal innføres i norsk regelverk
- Grenseverdier for POPs i farlig avfall vurderes/revurderes og innføres i norsk regelverk når partsmøtet under konvensjonen har fattet sin beslutning.
- Eksisterende handlingsplan for å redusere utslipp av PCB vil bli gjennomført og revidert ved behov

- Eksisterende strategi for arbeid med forurenset grunn vil bli gjennomført og revidert ved behov
- Eksisterende strategi for arbeid med forurensete sedimenter vil bli gjennomført og revidert ved behov.

3.5 Artikkel 8: Oppføring av stoffer i konvensjonens Annex A, B og C.

Forpliktelser

Parter til konvensjonen kan foreslå nye stoffer for oppføring i Annex A, B eller C. Forslagene skal vurderes mot screening kriteriene i Annex D av en kjemikalievurderings komite oppnevnt av partskonferansen. Artikkel 8 gir detaljerte regler for hvordan foreslåtte stoffer som oppfyller kriteriene i Annex D skal behandles videre i komiteen. Partskonferansen tar den endelig beslutning om nye stoffer skal taes inn i Annex A, B eller C.

Status norsk regelverk, gjennomførte og planlagte tiltak i forhold til artikkel 8

Norge vil jobbe aktivt for å få flere stoffer inn i konvensjonen ved å bidra til å samle informasjon om potensielle POPs kandidater gjennom å støtte forsknings og overvåkingsaktiviteter og å foreslå nye kandidater der hvor det foreligger tilstrekkelig datagrunnlag. Dette har resultert i at Norge i 2005 foreslo at den bromerte flammehemmeren pentabromdifenyleter (pentaBDE) skal taes inn i konvensjonens Annex A. Forslaget er nå under behandling i POPs-komiteen under Stockholm-konvensjonen (POPRC)

Norge har for en 2-års periode fra november 2005 en representant i POPs-komiteen (POPRC), og leder der arbeidet med utarbeidelse av risikoprofil for den bromerte flammehemmeren pentabromdifenyleter (pentaBDE).

Videre arbeid

Norge vil støtte arbeidet med å få fram kunnskap om nye stoffer med POPs-egenskaper og foreslå nye kandidater der tilgjengelig informasjon tyder på at kriteriene i Annex D er oppfylt.

3.6 Artikkel 9: Informasjonsutveksling

Forpliktelser

Hvert land skal legge til rette for utveksling av informasjon mellom parter. Dette gjelder informasjon knyttet til reduksjon og utfasing av produksjon og bruk av POPs, samt alternativer til POPs, herunder informasjon knyttet til risiko og økonomiske og sosiale kostnader. Slik informasjonsutveksling kan foregå direkte mellom parter eller via sekretariatet. Hvert land skal utpeke et nasjonalt kontaktpunkt for slik informasjonsutveksling. Konfidensiell informasjon skal beskyttes. Informasjon om helse og sikkerhet for mennesker og miljø skal ikke anses som konfidensiell.

Status norsk regelverk, gjennomførte og planlagte tiltak i forhold til artikkel 9

Statens forurensningstilsyn (SFT) er nasjonalt kontaktpunkt for POPs-sekretariatet, og vil også fungere som nasjonalt kontaktpunkt i forhold til informasjonsutveksling med andre parter. Informasjon om helseeffekter og miljøeffekter, bruksområder og utslipp koblet til spesifikke stoffer er tilgjengelig på SFTs nettsted www.miljostatus.no. Det er begrenset hvor mye av

informasjonen som foreligger på engelsk, men bl.a. viktig informasjon som omtale av substitusjonsprinsippet, kriteriene for farlige stoffer, den norske prioritetslisten og OBS-listen, samt beskrivelse av en skrittvis gjennomføring av substitusjonsprosessen, foreligger på engelsk.

Videre arbeid

Norge vil søke å bidra aktivt til informasjonsutveksling mellom partene

3.7 Artikkel 10: Informasjon til publikum,

Forpliktelser

Partene skal innenfor sine muligheter fremme og legge til rette for bevisstgjøring og opplæringsaktiviteter, og sørge for at publikum har tilgang til oppdatert offentlig informasjon om POPs, deres effekter på helse og miljø, deres forekomst og deres alternativer. Partene skal vurdere å etablere mekanismer for innhenting og bekjentgjøring av informasjon om årlige utslipp av kjemikaliene i Annex A, B eller C, samt informasjon om mengde sluttbehandlet avfall inneholdende disse stoffene.

Status norsk regelverk, gjennomførte og planlagte tiltak i forhold til artikkel 10

Norge innførte 1. januar 2004 en miljøinformasjonslov som gir alle borgere rett til opplysninger både fra offentlige myndigheter og private virksomheter om forhold som har betydning for miljøet. Informasjon skal gis så raskt som mulig og senest innen en måned.

På miljømyndighetenes nettsted, www.miljostatus.no, finnes informasjon om en rekke miljøgifter, herunder flere POPs, deres forekomst i miljøet, egenskaper, effekter og tiltak. Her finnes det også informasjon om utslippskilder og forekomst i produkter. En brosjyre om nettstedet generelt ble distribuert til alle kommuner, bibliotek og viktige miljøorganisasjoner høsten 2005. Det er også laget en fellesbrosjyre for de to nettstedene Miljøstatus og Miljølære, hvor de to nettstedene blir presentert som nyttige i undervisningssammenheng.

Informasjon om årlige utslipp av stoffer på den norske prioritetslisten (inklusive POPs som PCB, HCB, dioksiner og furaner) fordelt på kildetyper offentliggjøres i SFTs rapport "Prioriterte miljøgifter. Status og utslippsprognoser" som oppdateres hvert år. Informasjon om utslipp av enkelte persistente organiske miljøgifter fra prosesser og avfallsforbrenningsanlegg kan finnes på bedriftsnivå i SFTs utslippsregister som er tilgjengelig på internett (www.sft.no/bmi).

Statistisk sentralbyrå (SSB) utarbeider årlig statistikk for mengde farlig avfall mottatt for godkjent behandling fordelt på behandlingstype og materiale. Spesifikk informasjon om mengde sluttbehandlet avfall inneholdende stoffene som omfattes av Stockholm-konvensjonen foreligger imidlertid ikke.

Det er etablert en nasjonal grunnforurensningsdatabase med oversikt over alle eiendommer med forurenset grunn som forurensningsmyndighetene kjenner til. Database oppdateres fortløpende med nye opplysninger etter hvert som de oppdages og meldes inn. Database inneholder informasjon om forurensede eiendommer (gnr/bnr), forurensningen på eiendommen, forurensende virksomhet som har vært på eiendommen, pålegg forurensningsmyndighetene har gitt om undersøkelser og tiltak, utførte undersøkelser og opprydning samt nåværende grad av forurensning. Database er åpen for allmennheten.

Videre arbeid

Det foregår et kontinuerlig arbeid med oppdatering og tilrettelegging av miljømyndighetenes informasjon til publikum.

3.8 Artikkel 11: Forskning, utvikling og overvåking

Forpliktelser

Artikkelen forutsetter at partene i samsvar med sine forutsetninger nasjonalt og internasjonalt skal støtte/gjennomføre forskning, utvikling, overvåking og samarbeid knyttet til POPs når det gjelder

- Kilder og utslipp til miljøet
- Forekomst, nivåer og trender i mennesker og miljø
- Transport i miljøet, skjebne og omdanning
- Effekter på mennesker og miljø
- Sosioøkonomisk og kulturell betydning
- Utslippsreduksjoner og/eller eliminering
- Harmonisert metodikk for å lage oversikter og utslippsmålinger

Gjennom dette skal partene også i samsvar med sine forutsetninger bidra til å støtte og videreutvikle internasjonale programmer, nettverk og organisasjoner som har som mål å definere, gjennomføre, vurdere og finansiere forskning, datainnsamling og overvåking under hensyntagen til behovet for å effektivisere og unngå dobbeltarbeid. Forskningskompetansen i utviklingsland og land med overgangsøkonomi skal styrkes.

Status norsk regelverk, gjennomførte og planlagte tiltak i forhold til artikkel 11

Norge driver flere nasjonale overvåkingsprogrammer der flere POPs rutinemessig overvåkes i luft, nedbør og i marint miljø, og bidrar med data i overvåkingsprogrammet under langtransportkonvensjonen, "The Cooperative Programme for Monitoring and Evaluation of the Long-range Transmission of Air Pollutants in Europe" (EMEP) og i OSPARs overvåkingsprogram "Joint Assessment and Monitoring Programme" (JAMP), programmene omfatter flere kjente POPs. Norge deltar også i det globale overvåkingsprogrammet for POPs i morsmelk ledet av WHO.

I arbeidsgrupper under Nordisk Råd samarbeider de nordiske landene om å kartlegge forekomst av nye POPs gjennom screeningprosjekter, hvor forekomst av utvalgte stoffer kartlegges i ulike deler av miljøet i de nordiske land. Bromerte flammehemmere og PFOS-relaterte forbindelser er stoffer som det særlig har vært fokusert på i det nordiske screeningarbeidet. Norges nominering av flammehemmeren pentabromdifenyleter (pentaBDE) for inkludering som nytt stoff både i POP-protokollen under Langtransportkonvensjonen og under Stockholm-konvensjonen er basert på en nordisk rapport om pentaBDE.

Norge deltar også aktivt i forskning og overvåking innenfor det nordiske samarbeidet, og samarbeidet i Arktisk Råd. Arktisk Råds overvåkingsprogram for forurensning, Arctic Monitoring and Assessment Programme (AMAP), er særlig viktig. Programmet har gitt meget verdifulle data med hensyn på nivåer av POPer i mennesker og miljø i Arktis og har avdekket alvorlige effekter hos mennesker, pattedyr og fugler. AMAPs arbeid er spesielt viktig ettersom forekomst av POPer i rovdyr og mennesker i arktiske områder der det ikke finnes lokale kilder, dokumenterer stoffers egenskaper mht. til persistens, evne til langtransport og evne til

bioakkumulering. AMAP-programmet vil være viktig også fremover for å avdekke nye POPer og i arbeidet med å vurdere effektiviteten til eksisterende internasjonale avtaler.

Det er gjennomført undersøkelser for å kartlegge PCB, bromerte flammehemmere og dioksiner i humant blod og brystmelk i norsk befolkning. I 2004 ble et norsk screeningprosjekt igangsatt gjennom AMAP for å kartlegge forekomst i humant blod av noen utvalgte stoffer med POP-egenskaper ("gamle" miljøgifter samt bromerte flammehemmere og PFAS) i en befolkningsgruppe i Nord-Norge (Bodø) og i urfolksgrupper i Nord-Russland. Kartleggingen er fulgt opp med en utvidet undersøkelse i disse befolkningsgruppene fokusert på "nye" miljøgifter i 2005.

Norge deltar også aktivt i Arktisk Råds "Arctic Council Action Plan to Eliminate Pollution of the Arctic" (ACAP). ACAP er et tiltaksprogram som kartlegger spesifikke forurensningskilder og kildekategorier i de arktiske landene mht. prioriterte stoffer, og implementerer konkrete prosjekter for å redusere utslipp av disse stoffene. Fokus for flere av prosjektene er rettet mot Russland, hvor det utføres bl.a. prosjekter på PCB, pesticider og dioksiner/furaner. Norge leder et prosjekt hvor hensikten er å redusere utslipp av bromerte flammehemmere i alle arktiske land.

Statens forurensningstilsyn (SFT) overvåker miljøgifter i sedimenter og i marine organismer i en del fjord- og havneområder langs kysten. Overvåkingen foretas hovedsakelig på steder med en eller flere betydelige kilder til forurensninger. For høyt innhold av miljøgifter i fisk og skalldyr kan medføre anbefalinger om å begrense inntak av visse typer sjømat fra områdene, evt. innføring av omsetningsforbud. I noen fjorder har områdene dekket av kostholdsråd blitt redusert over tid som følge av reduserte utslipp fra industrien. I andre områder viser det seg at til tross for store utslippsreduksjoner, synker nivåene av miljøgifter i fisk og skalldyr svært langsomt.

Gjennom Mattilsynets nasjonale overvåkingsprogram for plantevernmiddelrester i næringsmidler analyseres årlig ca 2500 ulike produkter. Importerte produkter utgjør 65 % av analysene. Norge gjennomfører også et årlig nasjonalt overvåkingsprogram for rester av legemidler, hormoner og andre vekststimulerende stoffer, plantevernmidler, tungmetaller, miljøgifter og mykotoksiner i norskprodusert kjøtt, melk, egg, og honning.

Plantevernmiddelrester i vann overvåkes gjennom et eget program, JOVA-programmet. Ansvarlig for JOVA-programmet er Bioforsk, Jord- og miljø i samarbeid med andre avdelinger i Bioforsk, Fylkesmannens miljø- og landbruksavdeling i flere fylker, NIVA (Norsk Institutt for vannforskning) og IRIS (International Research Institute of Stavanger). Oppdragsgiver er Statens Landbruksforvaltning (SLF). SFT og Mattilsynet sitter i styret for programmet sammen med SLF.

Videre arbeid

Forsknings-, utviklings- og overvåkingsprosjekter relatert til miljøgifter vil fortsatt ha høy prioritet både nasjonalt og internasjonalt.

3.9 Artikkel 12: Teknisk bistand

Forpliktelser

Partene skal erkjenne at å yte passende bistand som svar på forespørsel fra utviklingsland og land med overgangsøkonomi er vesentlig for en vellykket gjennomføring av konvensjonen.

Bistanden skal være knyttet til nødvendig kompetanseoppbygging relatert til gjennomføring av konvensjonen. Partene skal videre bidra til at det etableres regionale og subregionale sentre for kompetanseoppbygging og teknologioverføring.

Status norsk regelverk, gjennomførte og planlagte tiltak i forhold til artikkel 12

I henhold til regjeringens handlingsplan for miljørettet utviklingssamarbeid er helse- og miljøfarlige kjemikalier et av de prioriterte områdene i utviklingssamarbeidet. Norge vil konkret bidra til at samarbeidsland som har ratifisert de internasjonale miljøavtalene får gjennomført sine forpliktelser gjennom å støtte samarbeidslandenes oppbygging av kompetanse, kapasitet og institusjoner på kjemikalieområdet, herunder målrettet kompetanseoppbygging under kjemikalie konvensjonene. Norge vil også arbeide for økt prioritet av kjemikaliefeltet i GEF og i andre internasjonale finansieringsinstitusjoner. Hensynet til miljø skal ivaretas i alt norsk utviklingssamarbeid, og Norge har en forpliktelse til å påse at det blir gjennomført vurderinger av miljø- og samfunnsmessige konsekvenser knyttet til bruk av norske bistandsmidler.

Norge deltar aktivt i ACAPs tiltaksprogram hvor det utføres bl.a. prosjekter på PCB, pesticider og dioksiner/furaner i Russland.

3.10 Artikkel 13: Finansielle resurser og mekanismer

Forpliktelser

Artikkelen etablerer en finansiell mekanisme der utviklingsland og land med overgangsøkonomi som er parter under konvensjonen, kan søke økonomisk støtte til arbeidet med gjennomføring av konvensjonens krav. Utviklede land som er parter plikter å bidra med finansielle midler til mekanismen. Første partsmøte under konvensjonen besluttet at den globale miljøfasiliteten (GEF) skal være hovedansvarlig for den finansielle mekanismen under konvensjonen.

Status norsk regelverk, gjennomførte og planlagte tiltak i forhold til artikkel 13

Norge bidrar aktivt med midler til GEF.

3.11 Artikkel 15: Rapportering

Forpliktelser

Rapporteringskravet går på tiltak iverksatt for å oppfylle kravene i konvensjonen og effekten av disse. Videre skal data for produksjon, import og eksport av stoffene i Annex A og B rapporteres, samt oversikt over land det er importert/eksportert fra/til. Format og hyppighet for rapporteringen skal besluttes av partskonferansens første møte.

Status norsk regelverk, gjennomførte og planlagte tiltak i forhold til artikkel 15

Norge har forbudt produksjon, bruk, eksport og import av stoffene i Annex A og B, rapportering av slike data er derfor ikke relevant. For tiltak iverksatt for å oppfylle øvrige krav anses eksisterende nasjonale rapporteringsrutiner å dekke disse.

Videre arbeid

Norge vil følge opp de rapporteringsrutiner som COP til enhver tid beslutter

3.12 Artikkel 16 Effektivitetsevaluering

Forpliktelser

Partskonferansen skal regelmessig evaluere konvensjonens effektivitet, første gang 4 år etter konvensjonens ikrafttredelse. På sitt første møte skal derfor partskonferansen etablere et opplegg for å få fram sammenlignbare overvåkingsdata for forekomst av stoffene i Annex A, B og C, så vel som data for regional og global transport. Partene skal samarbeide og der det er mulig, bruke eksisterende overvåkingsprogrammer og mekanismer og arbeide for harmoniserte metoder for framskaffing av data.

Status norsk regelverk, gjennomførte og planlagte tiltak i forhold til artikkel 16

Norge har i en årrekke drevet flere overvåkingsprogrammer hvor flere POPs rutinemessig inngår, i tillegg til programmer av mer varierende varighet. Norge anser det som viktig å få etablert et funksjonelt system for evaluering av konvensjonen.

Videre arbeid

Norge vil bidra til at det etableres et tilfredsstillende system for å få fram nødvendige data for å gjennomføre en effektivitetsevaluering av konvensjonen, samt bidra med det vi har av relevante overvåkingsdata inn i dette arbeidet